

**Antwoorden die de leerlingen in ieder geval moeten weten op
De 125 vragen**

De vragen en antwoorden zijn een onderdeel van
het lesplan dat door Rimon-ljloc is ontwikkeld voor de
Bar/Bat Mitswa klassen van de Liberaal Joodse Gemeenten.

TORA

1. Tora
 2. Tora in boekvorm
 3. Beresjiet, Sjemot, Wajikra, Bemidbar, Devariem (Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium)
 4. Schepping wereld en mensheid, aartsvaders, geschiedenis van Joodse volk, uittocht uit Egypte, Matan Tora, tot binnen gaan land Israël.
 5. Afdeling van de Tora die op bepaalde sjabbatochtend wordt gelezen
 6. 54
 7. Sjabbat: 7+1.
Feestdagen: 5+1 (tenzij sjabbat dan 7+1). +1 is maftier
 8. Voorlezing uit één van de neviem.
 9. Aron Hakodesj.
 10. De mondelinge leer
 11. De geschreven leer (5 boeken Mosjé)
 12. De opgeschreven en geredigeerde mondelinge leer.
 13. De commentaren van de rabbijnen op de Misjna.
 14. Het boek waarin Misjna en Gemara samen worden afgedrukt.
 15. Talmoed Bavli is het commentaar op de Misjna van de rabbijnen uit Babylonië, de Jeroesjalmi is het commentaar op de Misjna van de rabbijnen uit het Land Israël.
 16. De Joodse wet.
 17. Belerende en verhalende uitleg van delen van Tanach.
 18. Aseret hadibrot
 19. A. Ik ben de Eeuwige je God; B. Geen beeltenissen maken van God en die aanbidden; C. Gebruik Gods naam niet ijdel; D. Sjabbat houden; E. Ouders eren; F. Moord niet; G. Geen overspel plegen; H. Steel niet; I. Lieg niet; i. Wees niet jaloers op je naaste.
 20. maandag, donderdag, sjabbat (2x), rosj chodesj, Pesach (alle dagen), Jom Haätsmaoet, Sjavoet, Tisja Beav (2x), Rosj Hasjana, Jom Hakipoeriem (2x), Soekot (alle dagen), Sjemini Atseret/Simchat Tora, Chanoeka (alle dagen), Poerim, vastendagen.
 21. De voorlezer uit de Tora
 22. De voorlezer van de Haftara. Maftier wordt ook genoemd het deel uit Tora dat door deze functionaris wordt gelezen.
 23. Ten tijde van Ezra.
 24. Om eerbied voor de tekst van Tora te tonen.
Asjkenaziem: wikkel om Tora (Mappa) of gordel (Chagora). Daarover een mantel (Me'il). Op de houten stokken 2 Rimoniem (siertorens) of 1 Keter (kroon). een Jad (aanwijsstokje). Soms een schild (Chosjen).
Sefardiem: Rol in houten ronde kast, met zilver afgezet. Al of niet met Rimoniem.
 25. Profeten [boeken]
 26. Geschriften o.a. Ruth, Esther, Job, Kohelet, Psalmen, Sjier hasjiriem
 27. Tora, Neviem, Ketoeviem (afgekort in hebreeuws).
 28. Een opdracht uit de joodse traditie. Ook de benaming voor het doen van een goede daad. Erefuncties te vervullen in de dienst.
- Extra:
- A. De Tora heeft het joodse volk in stand gehouden en het Joodse volk heeft de Tora in stand gehouden.
 - B. Rosj Chodesj: 3
Jom Hakipoeriem: 6+1 sjachariet (Sjabbat 7+1) en 3 mincha.
Mincha: 3

antwoorden FEESTDAGEN

Toelichting bij de vragen die gaan over de feestdagen

Voor de antwoorden kan gebruik worden gemaakt van 'Mijn Joodse Jaar' en 'Joods Leven voor alles is een tijd'. De leerlingen moeten in ieder geval weten wat er in Mijn Joodse Jaar over de Feestdagen staat. De antwoorden kunnen soms even kort als op het antwoordblad zijn en moeten soms wat uitgebreider zijn.

Bijvoorbeeld bij vraag 29. Wat is Rosj Hasjana

Moet je niet alleen antwoorden: Joods Nieuwjaar maar ook iets over Rosj Hasjana vertellen.

In ieder geval: Het is het begin van een nieuw joods jaar. Dit jaar wordt het..... (bijvoorbeeld 5774). We hopen dat het nieuwe jaar veel goeds brengt, eten appels gedoopt in honing en de challe is zoet en rond en sturen elkaar kaarten met de wens voor een goed en zoet jaar. In sjoel heeft de Tora witte mantels is er een wit kleed op de bima en zijn er witte kipot. Het is een mitswa om de sjofar te horen.

maar bij vraag 32. Hoe heten de sjofar tonen

kun je kort antwoorden met: 1. tekia 2. teroea 3. sjevariem

29. Begin nieuwe maand.
30. Joods jaar is Maanjaar met correctie naar zonnejaar toe, algemene jaar is zonnejaar.
31. Nieuw jaar .
32. Jom Hazikaron, Jom Teroea, Jom Hadin
33. Tijdens de diensten op de dagen van Rosj Hasjana, gedurende Eloel, eind dienst Jom Hakipoeriem.
34. Tekia, Teroea, Sjevariem. (Tekia gedola)
35. De dagen voorafgaande aan Rosj Hasjana wanneer speciale gebeden worden gezegd die Slichot heten.
Asjkenaziem, vanaf Motsé Sjabbat (uitgaande Sjabbat) voor Rosj Hasjana tot Rosj Hasjana.
Sefardiem, de gehele maand Eloel.
36. De tien dagen van 1 Tisjri t/m 10 Tisjri; begint met Rosj Hasjana en eindigt met Jom Hakipoeriem.
37. Grote Verzoendag.
38. Kol Nidre.
39. Soekot.
40. Loelav (palmtak) Hadasiem (mirtetakjes) Aravot (beekwilgtakjes) Etrog (lekker ruikende vrucht die op citroen lijkt).
Van loelav, 3 hadasiem, 2 aravot wordt een plantenbundel gevormd en samen met de etrog wordt ermee in alle richtingen geschud ('gesjokkeld')
41. Vreugde der Wet, Tora uitlezen en meteen weer het begin lezen.
42. Inwijdingsfeest, ter herinnering aan de herinwijding van de tempel (Bet Hamikdasj) in de dagen van de Makkabeeën.
43. Lotenfeest. Wonderbaarlijke redding Joodse volk door Ester en Mordechai als Haman, raadsheer vd koning van Perzië, het Joodse volk wil doden.
44. Lentefeest, oogsteft, feest ter herinnering aan de uittocht uit Egypte.
45. Charoset (cement), botje (pesach lam), peterselie (lente), zout water (tranen), ei (Chagiga, feest, offer), maror (bittere slavernij).
matsa – brood der ellende/armen; wijnbeker van Eli'jahoe].
46. Chameets: gerezen meelspijzen; Matsa, ongezuurd brood.
47. Het tellen van de dagen tussen Pesach en Sjavoet, 49 dagen
48. De herdenkingsdag voor de vermoordde 6 miljoen Joden in WO II
49. Onafhankelijkheidsdag van Israël
50. De 33^e dag van de omertelling. Sterfdag van rabbi Sjimon bar Jochai
51. Wekenfeest, chag matan Tora (geven van de Tora), chag bikoeriem (eerstelingen) chag ketsir chitin (maaien van graan)
52. 9^e Av. Vastendag o.a dag vd verwoesting vd 1ste en 2de tempel (Bet Hamikdasj)
53. Pesach, Sjavoet, Soekot, pelgrimsfeesten, opgaan naar Jeroesjalajim.
54. Rosj Hasjana en Jom Hakipoeriem.

Extra:

- C. Sjier hasjiriem – Pesach; Ruth – Sjavoet; Echa – Tisja Beav; Kohelet – Soekot; Ester – Poerim.
- D. Jona.
1^e dag wegsturen v Jisjmaëel; 2^e dag Akedat Jitschak (binding Jitschak als offer)

SJOEL/SJOELDIENST

55. De draagbare tempel in de woestijn
56. Offerdienst.
57. Tefila (Amida), gebed.
58. Ter herinnering aan de Menora in de tempel, om Gods aanwezigheid te symboliseren.
59. Aron hakodesj, Bima, Ner Tamied, banken
60. Sjema, Amida.
61. Sjema – twee maal tijdens diensten (sjachariet + arviet) en nachtgebed. Amida – drie maal: arviet, sjachariet en mincha op week dagen. Viermaal wanneer moesaf wordt gezegd. Vijf maal op Jom Hakipoeriem.
62. Sjemone Esree (Achtiengebed) wordt staande uitgesproken, 19, op sjabbat 7.
63. Prijzen, verzoeken, danken.
64. Mitswa, het zien van dingen, voor en na eten/drinken, horen/ruiken van dingen.
65. 's avonds en 's ochtends twee brachot er voor: 1ste Schepping; 2de Liefde/mitswot; drie parasjot v/h Sjema: Devariem 6:4-9; Devariem 11:13-21; Bemidbar 15:37-41; 3de Verlossing; alleen 's avonds 4de In rust slapen gaan.
66. 1. Ma tovoe, sjalom aleichem; Kabalat sjabbat (zes psalmen: 95-99, 29, lecha dodi, twee psalmen: 92, 93); 2. Sjema en bij behorende brachot; 3. Amida; 4. Kidoesj; 5. slotgebeden (Alenoe, Kaddisj, en Adon olam/Jigdal.
67. 1. Adon olam; Birkot Hasjachar (lofzeggingen vd ochtend), Psoeké de-Zimra (Liederen van lof); 2. Sjema en bijbehorende brachot; 3. Amida (Sjacharit); 4. Tora en Haftara voorlezing; [in sommige gemeenten Amida (moesaf)], 5, slotgebeden (Alenoe, Kaddisj, en Een keloheenoe).
68. Gebed waarin Gods naam wordt geprezen. Heeft verschillende functies. Na het leren uit rabbijnse literatuur (Kaddisj deRabbanan). Als afscheiding tussen delen van dienst (Chatsi/half Kaddisj), na het Amida (Kaddisj Titkabal) en bij het herdenken van doden (Kaddisj Jatom).
69. Sidoer.(LJG sidoer Tov Lehodot)
70. Gebedenboek voor feestdagen (Rosj Hasjana, Jom Kipoer, Pesach, Sjavoet Soekot).
71. Toespraak met als basis Tora en rabbijnse literatuur.
72. Vereiste aantal van 10 volwassen joden om een gezamenlijke dienst te kunnen houden.
73. Het opgeroepen worden voor de Tora.
74. Koheen en Levi.
75. Arviet, sjachariet en mincha.
76. De verbinding te leggen met het einde van de arviet dienst van de vorige avond. De ochtenddienst begint daar waar de avonddienst ophield.

Extra:

- E. De extra intentie die men in het gebed legt waarmee men zichzelf en het gebed samen tot in hogere sferen duwt. Het is het verschil tussen een tekst lezen en bidden.
- F. Sjabbat: 7. (Rosj Hasjana Moesaf: 9). Jom Kipoer: 7 (+ wideoi).

TRADITIES

77. Het ontvangen van de Sjabbat. Huis opruimen/schoonmaken. Challes bakken/kopen, tafel mooi dekken, mooie kleren aantrekken, naar sjoel gaan, kaarsen aansteken, kidoesj maken, speciaal lekkere maaltijd eten met hamotsi en bensjen, zemirots zingen.
78. Havdala maken. Zegenspreuken over wijn, lekker geurende kruiden, de gevlochten kaars en over het onderscheid tussen sjabbat en weekdays. De wijn wordt gedronken, aan de kruiden wordt geroken, naar de kaars wordt gekeken, de kaars wordt gedoofd m.b.v. de wijn. Gebeurt ook in aangepaste vorm aan het eind van de Feestdagen.
79. Baroech ata Adonai Eloheenoel melech haolam, asjer kidesjanoe bemitswotav wetsiwanoe lehadlik neer sjèl Sjabbat.
80. Baroech ata Adonai Eloheenoel melech haolam, boré perie hagafèn.
81. Baroech ata Adonai Eloheenoel melech haolam, asjer kidesjanoe bemitswotav wetsiwanoe al netilat jadajim.
82. Baroech ata Adonai Eloheenoel melech haolam, hamotsi lechem min haärets.
83. De beracha die gezegd wordt aan de vooravond van elke Feestdag; wanneer je iets nieuws in gebruik neemt, wanneer je nieuwe vruchten voor het eerst in het seizoen eet, bij gelegenheden als je heel blij bent, zoals een bar/bat mitswa.
84. Het gebed na het eten. Bensjen.
85. Rituele besnijdenis, opname in het Verbond van het volk Israël en naamgeving van jongetjes.
86. Opname in het Verbond van het volk Israël en naamgeving van meisjes.
87. Bereiken van joodse meerderjarigheid; meisjes 12 jaar; jongens 13 jaar.
88. De joodse trouwceremonie, ook de naam voor het trouwbaldakijn waaronder de ceremonie plaats vindt. De choepa symboliseert het nieuwe gezin dat het echtpaar samen gaat bouwen.
89. De begrafenisceremonie. Volluit in hebreuws: halvajat hameet: het begeleiden van de dode.
90. Stukje perkament met erop geschreven de eerste twee parasjot van het Sjema (zie vr. 65) wat (meestal in een kokertje, de Bèt Mezoefa) aan de rechterdeurpost, bij binnenkomst wordt bevestigd.
91. Doosjes die doormiddel van leren riemen aan arm (Tefila sjel jad) en hoofd (Tefila sjel rosj) worden gelegd. In de doosjes zit perkament met vier parasjot uit de Tora (Sjemot 13, 1-10; Sjemot 13, 11-16; Devariem 6, 4-9; Devariem 11, 13-21) In de Tefila sjel jad worden de vier parasjot op één stuk perkament geschreven. In sjel rosj op vier aparte. Tefilien worden alleen op weekdays gelegd tijdens het sjachariet gebed (zie blz. 28 sidoer).
92. Gebedskleed met Tsitsit aan de vier hoeken, wat tijdens ochtendgebed wordt gedragen. Door voorgangers ook tijdens andere diensten.
93. Eerbied voor God.
94. Spijswetten.
95. Bewustwording dat niets voor niets bestaat en dat alles functioneert zoals het functioneert.
96. Het geven van geld voor goede doelen, zowel algemene als individuele.
97. Het doen van goede daden zonder daar wat voor terug te ontvangen op welke manier dan ook. Bijvoorbeeld het verzorgen van overledenen maar ook het voorlezen van een blinde of boodschappen doen voor een zieke buurman.

Extra:

- G. De verwerkelijking van een ideale toekomst, waarin wereldvrede en harmonie zal zijn tussen mensen onderling, mens en de wereld. Wij hebben de opdracht te werken aan 'Tikoel Olam': verbetering, vervolmaken van de wereld
- H. Ontvangen van gasten. Bezoeken van zieken.
Troosten van rouwenden. Goede omgangsvormen
Voor laten gaan van leven. Verbod op verwoesting van natuur.

GESCHIEDENIS

98. Avraham.
99. Avraham, Jitschak, Jaäkov.
100. Sara, Rivka, Rachél, Lea.
101. Uittocht uit Egypte, Matan Tora (geven van de Tora bij de berg Sinai)
102. Jehosjoea bin Noen.
103. Sjaoel, David, Sjlomo.
104. Sjlomo, Jeroesjalajim.
105. Verwoorders van het woord Gods. Sommigen hadden door visioenen, dromen, openbaringen Gods woord gehoord en brachten dat over aan het volk.
106. 586 v.g.j. werd Judea veroverd door de Babyloniërs. Zij voerden het Joodse volk weg in ballingschap naar Babylonië. Het volk verbleef daar 70 jaar. Waarna de Perzische koning Koresj, die Babylonië had veroverd, toestemming gaf terug te keren en Jeroesjalajim en de tempel (Bet Hamikdasj) te herbouwen.
107. De leiders van het Joodse volk bij de herbouw van Jeroesjalajim en de tempel na de Babylonische ballingschap.
108. De leiders van de opstand tegen de Syrische Helleniers en Joodse Hellenisten. Zij veroverden het land op de Syriërs en wijdden de tempel in Jeroesjalajim weer in. Chanoeka is een herinnering aan deze herinwijding.
109. Titus. 70 van de gewone jaartelling.
110. Synagoge, sjoel.
111. Grote gezaghebbende rabbijn uit de 1^e eeuw. De uitleg van de halacha volgens zijn leerschool is de basis van onze traditie.
112. Leraar in de 1ste eeuw tijdens de oorlog tegen de Romeinen en verwoesting van de tempel. Mocht in Javneë een leerschool oprichten. Vormde jodendom om van tempel ritueel naar sjoel ritueel.
113. Legerleider van de gelijknamige opstand tegen de Romeinse bezetting. Rabbi Akiva was zijn spirituele leider. Deze was een belangrijke rabbijn die groot deel van Misjna halachot (regels) heeft gegeven.
114. Geleerde eind 2e eeuw, heeft de Misjna samengesteld.
115. Rabbijn in Worms 11e eeuw. Belangrijk commentator op Tanach en Talmoed.
116. Rabbijn (en arts) in Egypte 1135-1204. geboren in Cordoba (Spanje). Ook Rambam genoemd. Codificeerde opnieuw de joodse wet tot dan toe in zijn werk Misjné Tora.
117. Rabbijn in Tsefat 16e eeuw. Codificeerde opnieuw de joodse wet tot dan toe, in zijn werk Sjoelchan Aroech wat o.a. gebaseerd is op Misjné Tora. Sjoelchan Aroech is het standaard werk voor de Halacha tot in onze tijd.
118. Exponent Haskala beweging (Joodse Verlichting). Vertaalde Tanach in Duits,
119. Leidinggevend rabbijn in Duitsland van de Liberaal Joodse beweging. Redigeerde vele sidoeriem. De Liberaal Joodse traditie in Nederland is o.a. gebaseerd op zijn werk.
120. Auteur van 'de Joodse Staat', oprichter van de Wereld Zionisten Beweging. Aanzetter en 'profeet' tot het creëren van de staat Israël.
121. Uitroeper van de staat Israël en eerste premier.
122. Joden die uit Europa ten Noorden van Pyreneeën en Oost Europa afkomstig zijn (Asjkenaz = joodse benaming voor Duitsland).
123. Joden die uit Spanje/Portugal (in het Hebreeuws: Sefarad) en het Middellandse zee gebied afkomstig zijn.
124. Golf van vervolging van de Joden.
125. Sjoa en uitroepen van de staat Israël.

Extra:

- I. Natan, Ido, Mosjé, Choelda, Sjmoëel, Eli'jahoe, Elisja, Jesajahoe, Jirmejahoe, Jechezkel, Hosjea, Amos, Jona, Micha, Ovadja, Chavakoek, Tsefanja, Joél, Nachoem, Chagai, Zecharja, Malachi.
- J. 1897 eerste Zionisten congres. 1909 stichting Tel Aviv en eerste kiboets Deganja. 1939 verdeelplan voor Israël. 29-11-1947 verdeelplan aangenomen in VN. 15 mei 1948/5 ijar 5708 uitroepen Staat door David Ben Goerion. Begin onafhankelijkheidsoorlog. 1949 wapenstilstand. 1956 Sinai campagne. 1967 zesdaagse oorlog. 1973 Jom Kipoeroorlog. 1982 Libanon oorlog. 1979 vredesverdrag met Egypte. 1987 Intifada. 1993 Oslo akkoorden met Palestijnen. 1994 vredesverdrag Jordanië. 1999-2000 vredesbesprekingen met Syrië.